

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Disputatio IX. De Sacramento Extremæ Unctionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

co-pendere debet. Estque hæc opinio favorabilior Sacramento & poenitentibus, & omnino in praxi suadenda, præsertim in casu quo gravamen est tale, ut poenitens illud ex se non teneatur subire. Maxime autem hæc opinio est practicanda à Superioribus Regularium in exteriori regimine

ob Decretum *Clem. VIII.* Ex quo tamen immeritò Nonnulli tentant deducere usum istum scientiæ Confessionalis esse illicitum ex Jure divino aut naturali. Potuit enim Pontifex ob periculum abusum prohibuisse usum aliàs licitum; ut rectè dedit *Arriaga* & alii passim.

DISPUTATIO NONA.

De Sacramento Extrema Unctionis.

QUESTIO I.

An Extrema Unctio sit Sacramentum?

I.
Extremam Unctionem non esse Sacramentum contendunt Hæretici.

RITUM Unctionis infirmorum è numero Sacramentorum auferre conati sunt *Waldenses, Albigenes, Wicel,* & post illos *Lutherus* & ceteri Hæretici recentiores: inter quos *Calvinus, Kemnitius* & alii non solum Sacramentum esse negant, sed etiam more suo irrident hunc ritum, ut refert *Bellarmin. lib. de Extrema Unctione c. 1.*

Veritas Catholica docet esse proprium Sacramentum.

Verùm Ecclesia Catholica constanter affirmat extremam Unctionem esse verè & propriè dictum Sacramentum novæ Legis. Ita enim tradit *Concilium Florentinum in Instructione Armenorum, & Tridentinum sess. 14. c. 1. de extrema Unctione & can. 1. & omnes Theologi.*

2.
Pater ex Jacobi 5.

Probatur I. ex *Jacobi 5. Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesie, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum. Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei.* Ubi clarissimè exprimitur materia, tum remota, tum propinqua; item forma, subjectum, minister & effectus Sacramenti.

Varia Hæreticorum effugi inania.

Hujus loci adeò clari efficaciam variè conati sunt eludere Hæretici, sive negando Epistolam esse canonicam, ut negavit *Lutherus*; cum tamen pro canonica illam agnoscat tota antiquitas: sive impudenter dicendo, quòd etsi esset *Jacobi* Apostoli, ei non licuerit Sacramentum instituere; uti ineptè respondet idem *Lutherus*, quasi verò Apostolus errasset, qui utique Sacramentum non instituisset sine privilegio singulari. Immo verè non instituit, sed illius jam instituti usum fidelibus commendavit. Unde *Tridentinum* supra docet esse à Christo Domino nostro institutum, & (ut addit c. 1.) per *Jacobum* Apostolum ac Domini fratrem fidelibus commendatum, ac promulgatum. Non quòd reliqui Apostoli cum ceteris fidei mysteriis illud quoque non tradiderint & promulgaverint, sed quia specialius *S. Jacobus* ipsum promulgavit, litteris consignando cap. 5. Epistolæ.

Communis autem evasio ejusdem *Lutheri* & reliquorum est, quòd Apostolus loquatur de curatione corporum per donum miraculorum. Sed refutatur primò, quòd Apostolus agat de re frequentandâ apud quosvis fideles infirmos; inter quos tamen non est tam frequens curatio per miraculum. Quintimo miracula in vitam data sunt, non fidelibus, sed infidelibus 1. ad *Cor. 14.* ut proinde non sit credibile *Jacobum* monuisse fideles sicut ordinariè recurrerent ad miracula. Secundo non diceret *Inducat presbyteros*; sed potius, *Inducat eos qui habent gratiam curationum*; quam nec omnes, nec soli presbyteri habent. Tertio per donum miraculorum non solent remitti peccata, sicut promittitur huic Unctioni. Adde donum curationum non ita fuisse adstrictum certæ materiæ, sed illo præditos variâ deâ divina inspiratione materiam adhibuisse, aut etiam aliquando nullam.

Neque dici potest *Jacobum* loqui tantum tunc viventibus: quia tam antecedentia quàm consequentia etiam ad nos pertinent; nec ullum est indicium, ex quo colligatur, ista verba Apostoli restringi ad tunc viventes. Quod autem Hæretici allegant, Apostolum docere, ut infirmus inducat Presbyteros, id est, ætate seniores, & quidem plures; nullius est momentis. Nam per Presbyteros ibi intelliguntur Sacerdotes, prout intellexit semper antiquitas, & declarat *Tridentinum* sup. c. 3. & can. 4. Prout etiam in novo Testamento nomen Presbyteri seu senioris sæpe ubique accipitur pro ministro Ecclesiastico, Sacerdote scilicet vel Episcopo, qui est Sacerdos summus. Quod autem de pluralitate presbyterorum adducitur, agendo de Ministro hujus Sacramenti dissolvitur.

Probatur II. Veritas Catholica ex Patribus. *Augustinus* serm. 215. de temp. ait, *Quoties Variis aliqua infirmitas supervenerit, Corpus & San- guinem Christi ille qui egrotat accipiat, & inde corpusculum suum unget, ut illud quod scriptum est, impleatur in eo: Infirmatur aliquis, inducat Presbyteros etc. Ubi Augustinus expressè respicit ad verba Jacobi, eaque*

caque intelligit de ceremoniâ suo tempore
utilitatâ, quam conjungit Eucharistiâ. Idem
clarissime tradit Innocentius I. Ep. 1. ad Decen-
tium Eugenium Episcopum c. 8. ubi præmis-
so testimonio Jac. 5. subdit: Quod non est
dubium, de fidelibus ægotantibus accipi vel intelligi
debere, qui sancto oleo Chrismatis perungi pos-
sunt, quo ab Episcopo confecto, non solum Sacer-
dotalibus, sed omnibus uti Christianis licet in sua
necessitate inungendo; aliâs, ad un-
gendum. Deinde adjungit Unctionem, tum
ab Episcopis, tum à Presbyteris adhiberi
posse. Et postea inquit: Nam penitentibus
istud infundi non potest, quia genus est Sacramen-
ti. Nam quibus reliqua Sacramenta negantur, quo-
modo unum genus putatur posse concedi? Alia
testimonia Patrum & antiquissimorum
Conciliorum insuper adfert Bellarm. lib. de
extrema Unctione c. 4. & alii.

Eandem veritatem Nonnulli probant
ex Marci 6. ubi Apostoli leguntur unxisse
oleo multos ægros. Tamen ista Unctio
non fuit sacramentalis, sed figura quadam
huius Sacramenti, ut aperte innuit Triden-
tinum sup. c. 2. dicens, illud esse apud Ma-
cum quidem insinuat. Quod insuper probat-
ur ex eo, quod hæc unctio videatur pas-
sim fuisse collata ægris, etiam non bapti-
zatis, ad quos Apostoli præcipue mitte-
bantur. Deinde conferebatur etiam infir-
mis de vita non periclitantibus, v.g. cæcis,
surdis &c. Tertio administrabatur ab A-
postolis, qui tunc necdum erant ordinati
Presbyteri. Denique per illum tantum con-
ferebatur sanitas corporalis: quæ omnia in
Unctionem sacramentalem non qua-
drant.

Congruentia sumitur ex divina pro-
videntia & clementia Redemptoris no-
stri: quâ etiam utitur Trident. sess. 14. in pro-
prio de extrema Unctione. Nam cum Red-
emptor noster servis suis quovis tempore
voluerit de salutaribus remediis adversus
omnia omnium hostium tela esse prospe-
ctum, ideoque adjutoria Sacramentorum
aliorum instituerit, quibus juvaremur in
ingressu Ecclesiæ & progressu; non est cre-
dendum, defuisse ejus providentiam in e-
gressu, quin similiter extremæ Unctionis
Sacramento finem vitæ tanquam firmissi-
mo quodam præsidio muniverit: præsertim
cum tunc homo maxime indigeat auxilio,
quando ob vim morbi difficilius potest
(experientiâ teste) mentem ad Deum at-
tollere; & resistere demoni in ultimo
certamine fortius impugnant. Nam (in-
quit Tridentinum supra) est adversarius no-
ster occasiones per omnem vitam quarat & cap-
tet, ut devorare animas nostras quoquo modo
possit: nullum tamen tempus est, quo vehe-
mentius ille omnes suæ versutia nervos intendat,
ad perdendos nos penitus, & à fiducia etiam, si pos-
sit, divinæ misericordie deturbandos, quam cum
impendere nobis exitum vitæ perspicit.

Herinc Sum. Theol. Pars IV.

Quando autem Christus hoc Sacramen-
tum instituerit, non ita constat. Omnino
scilicet. videtur non fuisse institutum ante
Resurrectionem: etsi fortè modus bene-
dictionis servandæ circa oleum, uti circa
chrisina, sit à Christo in ultima Cæna tra-
ditus. Cum enim Extrema Unctio sit ap-
pendix quasi Poenitentiae, ejusque consum-
mativum, juxta Tridentinum supra (quod pro-
inde doctrinam illius per modum appendi-
cis subjunxit doctrinæ de Poenitentia) insti-
tutum non debuit, nisi instituto Sacramento
Poenitentiae ejusque ministris, quod con-
tingit post Resurrectionem Ioan. 20. quando
Apostoli sunt instituti completè Sacerdo-
tes, datâ nimirum eis potestate etiam su-
per corpus Christi mysticum. Ad quam
potestatem quoque spectat ministerium
hujus Sacramenti, uti Poenitentiae. Ut
proinde Sacerdos tantum incompletè or-
dinatus, acceptâ scilicet potestate conse-
crandi corpus Christi verum, uti non
possit absolvere, sic nec infirmos sacra-
mentaliter inungere.

Possit autem Sacramentum extremæ
Unctionis rectè describi, quòd sit Sacra-
mentum novæ Legis constans Unctione sacri olei
& deprecatione Sacerdotis adhibita infirmo pericli-
tanti, ordinatum ad salutem anime, atque eti-
am, ubi expedit, ipsius corporis. Quæ descriptio
ex dicendis post hæc in præsentî disputa-
tione amplius patebit.

QUESTIO II.

Quæ sit materia huius Sacra-
menti?

MATERIAM remotam extremæ Un-
ctionis esse oleum olivæ, expressè
trahit Florentinum in Instructione Armenorum,
Idemque satis colligitur ex Iacobi 5. & Tri-
dentino supra c. 1. ubi pro materia assignatur
oleum; quod simpliciter positum secundum
usum Ecclesiasticum stat pro oleo olivæ.
Quod unicum quoque, est verum oleum ab-
solutè & simpliciter loquendo, conformi-
ter ad derivationem nominis, quæ sumitur
ab olea, quæ est olivarum planta. Ut pro-
inde liquores ex aliis rebus expressi solum
cum addito nominentur oleum, puta nu-
mum, amygdalarum &c. Quare sicut nomi-
ne aquæ in Baptismo intelligitur naturalis,
quæ simpliciter dicitur aqua, ita hic nomi-
ne olei intelligitur oleum olivarum. Et hic
semper fuit sensus & usus totius Ecclesiæ.

Quocirca extranea & aliena sunt, quæ
cumque oleo miscerentur, non minus bal-
samum, quam quavis alius succus aut li-
quor. Ideoque nihil aliud oleo misceri de-
bet, ut etiam ex ipso exercitio Ecclesiæ sa-
tis patet. Nec tamen obstat statim valori
quævis, etiam minima additio alterius ma-
teriae,

8.
Quæ tem-
pore Chri-
stus hoc Sa-
cramentum
instituit.

9.
Descriptio
huius Sa-
cramenti.

10.
Materia
remota est
oleum olivæ.

Quod sim-
pliciter con-
ferretur nomi-
ne olei.

Ei nō mis-
cendum, nō
quidē Bal-
samum.

Non quævis
tamē mixtio
officiorū
valoris.

terjæ, modò remaneat verum oleum simpliciter, etsi v. g. balsamum. Sicut enim manet aqua Baptismi, etsi chrisma ei admisceatur: sic etiam potest oleum sic mixtum retinere speciem & usum olei.

11.
An Chrisma Confirmationis sit apta hujus Sacramenti materia, aut olim adhibita.

Unde putat *Suarez d. 40. sect. 2.* materiam Confirmationis esse aptam etiam pro hoc Sacramento, & fortè aliquando ab Ecclesia usurpatam; cum etiam antiqui subinde materiam illius vocent Chrisma ab Episcopo confectum. Sed hæc est conjectura infundata: cum chrisma nomine olim vocaretur etiam quævis unctio, & specialiter usus Ecclesiæ Unctio sacra. Immo etiamnum sic vocatur in benedictione hujus Sacramenti. Nec est vestigium in Historiis vel Ritualibus sive Euchologiis de ista materiæ mutatione. Dicitur autem confectum, id est, consecratum, per simplicem scilicet Episcopi benedictionem, quâ oleum fit materia apta Sacramenti. Sanè Concilia (in quibus se fundat *Suarez*) loquuntur de materia necessaria; & tamen constat chrisma Confirmationis non esse materiam necessariam. Immo ob defectum benedictionis requisitæ (de qua statim) potius apparet sacrum Chrisma (idem est de oleo Catechumenorum) non esse aptam materiam: etsi enim sit benedictum in ordine ad effectum Confirmationis; non tamen in ordine ad finem & effectum hujus Sacramenti. Unde in *Synodo Mediolanensi V.* præscribitur: *Parochus, si per errorem aliud oleum, quàm quod infirmorum est, ad ægrotum unguendum unquam adhibuerit, etiamsi Chrismatis aut Catechumenorum sit, ut erratum emendet, Olei sacri, quod proprium infirmorum est, unctionem eidem adhibeat; tuncque Sacramenti formam iteret.* Quàmvis de cetero forma benedictionis relicta sit determinationi Ecclesiæ, sic ut nimirum Christus solum voluerit super oleum invocari nomen Domini accommodè ad finem & effectum hujus Sacramenti. Facile tamen admiserim Chrisma sufficere posse ad valorem, tum Confirmationis, tum extremæ Unctionis, si foret benedictum duplici benedictione proportionatâ.

12.
Benedictio de necessitate Sacramenti requiritur,

Non sufficere autem oleum usuale, sed de necessitate Sacramenti requiri, ut sit specialiter ad hunc effectum hoc est, ad esse aptam materiam Sacramenti benedictum, sicut in Sacramento Confirmationis; docent pro indubitato quicumque de hac scripserunt; nisi quòd oppositum profæbile censeant *Victoria*, *Serarius* & *Ledesma*; ac saltem ex dispensatione Pontificis, *Paludanus* apud *Aversa de extrema Vnct. sect. 2.* Sed auctoritates præsertim *Florentini* & *Tridentini* requirunt oleum benedictum, quo denotant substantiam Sacramenti, uti in Confirmatione. Neque loquuntur tamquàm ex se præcipiendo, sed tamquam docendo, quod ex ipsa institutione necessarium est, Quod etiam perpetua ac nunquam ul-

lo casu intermissa præxis Ecclesiæ satis ostendit. Absque sufficenti tamen fundamento id Aliqui conantur deducere ex verbis *Jacobi 5. Ungentes eum oleo in nomine Domini*, scilicet benedicto. Nam potius indicatur intentio & forma unguentum, quòd scilicet hi ungant in nomine Domini; quàm benedictio ipsius unguenti, quasi hoc ob benedictionem dicatur oleum in nomine Domini.

Immo essentialiter requiri benedictionem Episcopalem, docent communis Doctores: eò quòd *Florentinum* dicat. *Materie est oleum olivæ per Episcopum benedictum. Et Tridentinum: Intellexit Ecclesia materiam esse oleum ab Episcopo benedictum.* Cum enim Concilia strictè & dogmatice loquantur, non videntur requirere aliquid ad materiam, quòd et non est essenziale; saltem nisi oppositum aliundè constet.

Nihilominus benedictionem Episcopalem, non sè esse de essentia, quin potest hoc oleum benedicendi possit extraordinarie committi, saltem à Pontifice, Parochis seu simplicibus Sacerdotibus, docent varii Recentiores doctissimi. Quàmvis enim *Tridentinum* & *Florentinum* eodem planè stylo loquendi utantur hîc, quo utitur *Florentinum*, dum agit de benedictione Chrismatis, quam non posse committi simplici Sacerdoti contra Nonnullos docuimus *disp. de Confirmatione q. 2. n. 26.* non esse tamen parem hîc necessitatem Episcopalis benedictionis, aliundè sufficienter colligi videtur. Nam Chrismatis quidem benedictionem semper fuisse Episcopis propriam, nunquàm aliis commissam, etiam quibus commissa fuit ministerium Sacramenti, ne quidem apud Græcos, constat; nec est unde colligatur cum apparentia, illud benedicere posse Sacerdotem ex commissione. At in præsentia agitur de Sacramento, cujus minister etiam ordinarius est Sacerdos; adeoque non mirum, quòd sit extraordinarius ipse benedictionis olei: maxime cum constet id jugiter fuisse practicum apud Græcos, etiam ante schisma, ut ex eorumdem Euchologiis etiam antiquis constat. Nec fuit hic mos umquam versus in dubium, aut de super mota difficultas, ne quidem in *Constitutione Florentina*. Deinde eundem morem videtur approbasse *Clemens VIII.* in *Instructione* super Ritibus Græcorum directâ ad Episcopos Latinos dicens: *Non sum cogendi Presbyteri Græci olea sancta, præter Chrisma, ab Episcopis diocesanis accipere; cum ejusmodi olea ab eis in ipsa oleorum & Sacramentorum exhibitione ex veteri ritu conficiantur ac benedicantur.* Similiter *Neophytus Rhodinus* in sua Synopsi vernacula jussu sacre Congregationis de propaganda fide approbata, ejusque impensis Romæ edita (ur refert *Jacobus Goar Dominicanus in Notis Euchologi ad Officium Olei seu extremae Vnctionis num. 19.*)

ait: Materia Sacramenti extrema Unctionis est oleum olivæ, à Pontifice, vel à Sacerdotibus, qui præsentibus fuerint, juxta Ecclesiam morem benedictum. Pro quo

Nota oleum quidem annuè benedici solemniter per Episcopos in Cœna Domini, etiam apud Græcos: at totum ipso tempore infirmi Unctioni ceremoniali adstantium: qui communicaturi omnes se in expiationem peccatorum unguendo offerunt, Episcopo primò Unctionem de manu Oeconomi accipiente. Hinc facultas istud oleum consecrandi ex antiquo more videtur remissa Parochis quibuscumque, qui non asservant istud in vase separato, sed occurrente necessitate recens à se benedictum adhibent; illudque benedicunt concurrentibus sex aliis Sacerdotibus. Ita refert Jacobus Coar in moribus orientalis Ecclesiæ verlatissimus supra n. 22. & seqq.

Porro ex ipso usu & praxi Ecclesiæ Latine sacrum oleum, uti chrisma, quotannis est renovandum. Idemque expressit Rituale Romanum Tit. de Sacramento extrema Unctionis cœnd: Singulis annis feriâ quintâ in Cœna Domini ab Episcopo benedictum, veteri combusto, renovandum est. Quàmvis de obligatione dubitent Henríquez & Ledesma apud Aversa secl. 2. in fine; eò quòd non sit expressum in jure canonico tale præceptum de Oleo infirmorum, sicut de Chrismate. Idemque Henríquez l. 2. c. 29. n. 3. refert Salmanticenses Juristas & Theologos docuisse, non esse mortale, etiam extra casum necessitatis, veteri oleo ungi. Saltem in casu, quo Sacerdos necdum habens copiam novi, ungeret infirmum oleo veteri, non peccaret: cum Ecclesia non censetur velle tam strictè hanc accidentalem nec tantj momenti, ceremoniam (quam Arriaga d. 53. n. 15. dicit, fortasse ab Ecclesia ideo præcisè requisitam, ne oleum illud antiquitatè corrupteretur, & redderetur aliquo modo infirmis adversum suo odore) servari cum tanto gravamine infirmi. Immo Sacerdos obligaretur eo casu uti oleo veteri, ne fineret infirmum absque subsidio hujus Sacramenti decedere. In necessitate quoque sufficit, si oleo benedicto miscetur non benedictum, juxta id quod Rituale Romanum supra ait: Si forte infra annum aliquo modo ita deficiat, ut sufficere non posse videatur, neque aliud benedictum haberi queat, mixto Oleo non benedicto in minori quantitate superinfuso, reparari potest. Quare Parochus sic faciens non peccaret, quando non posset facillè quærere copiam Olei benedicti pro toto anno.

Materia proxima hujus Sacramenti est Unctio: ipsa enim determinat materiam remotam seu oleum. Idem satis patet ex Rubricâ 5. Ungentes cum oleo. Et indicatur à Tridentino c. 1. ubi etiam congruentia adjungitur: nam Unctio apertissime Spiritus Sancti gratiam (quæ spiritualis animæ unctio dicitur) re-

presentat. Deinde sicut corporalis unctio adhibetur ad sanandos morbos, sedandos morbos, curanda vulnera, & conservanda membra: sic aptissimè hæc sacra Unctio significat similes effectus in anima, dum sanat morbos & vulnera peccatorum, lætificat conscientiam, & confortat infirmum ad luctam imminèntem: nec minùs aptè corporalem hominis sanitatem, quam interdum confert, significare potest.

Sufficit autem vel unica olei gutta ad verè inungendam seu lineandam partem corporis, ut ex ipso usu patet; qui alius est in Baptismo: quàmvis ad hunc quoque seu ad veram abluionem sufficere guttam aquæ, sit probabile. Fortè tamen (inquit Suarez disp. 40. secl. 2. n. 4.) non sufficeret unicam olei guttam stillare, sed oporteret partem sensus perfundere. Quod et si quoad primum sit apprensus, cum id non videatur sufficere ad veram unctiorem; non tamen quoad secundum, si verba spectemus: alioquin sanè ampulla olei facillè brevè evacuetur.

Non est etiam de essentia, quòd unctio fiat in modum crucis; cum ex nullo capite hoc constet. Immo juxta plerosque Doctores omisio crucis non est mortalis; eò quòd consuetudo illam adhibendi non censetur tam graviter obligare. Unde etiam licitè omitteretur, quando esset periculum in mora.

Non est similiter de necessitate Sacramenti, quòd minister tangat immediatè membrum ægroti. Patet: quia per virgulam hoc Sacramentum tempore contagionis sæpiù confertur. Et Pastorale Mechliniense Tit. de Sacram. extrema Unct. ait: Sacerdos peracturus unctiões, pollicem vel virgulam intingat in oleum sacrum. Servandæ tamen sunt consuetudines probatæ locorum.

Sed gravis difficultas est, quotuplex unctio sit de necessitate. Pro qua

Nota Florentinum supra loqui hoc modo: Infirmus inungendus est in oculis propter visum, in auribus propter auditum, in naribus propter odoratum, in ore propter gustum vel locutionem, in manibus propter tactum, in pedibus propter gressum, in renibus propter delectationem ibidem vigentem.

Has tamen unctiões non esse omnes de necessitate Sacramenti, satis constat: nam servatis saltem unctiõibus quinque sensuum, aliæ variantur in variis Ecclesiis. Et juxta Rituale Romanum: Renum unctio in miteribus, honestatis gratiâ, semper omittitur; atque etiam in viris, quando infirmus commodè moveri non potest. Sed si in mulieribus, sive in viris, alia corporis pars pro renibus ungi non debet. Juxta Pastorale quoque Mechliniense semper omittitur unctio renum seu lumborum, & substituitur generaliter unctio pectoris.

Quinque verò corporis partes præcipuè ungi debent, quas veluti sensuum instrumenta homini natura tribuit; nempe oculi, aures,

Quæ olei quantitas Unctiõni sufficit.

18. Non est de essentia, nec graviter præceptum, quòd fiat in modum crucis.

19. An possit adhiberi mediante virgulâ.

19. Quæ membra sint inungenda juxta Florentinum.

Non omnes hæc unctiões sunt de essentia.

Quid de unctiõne renum præcipuas scribas Rit. Romanum; quid Pastorale Mechliniense.

20. Organa

sensuum de necessitate præcepti sunt innumera.

aures, nares, os & manus; ut inquit *Rituale Romanum*. Quare unctiones quinque sensuum cum quinque partialibus formis correspondentibus esse de necessitate præcepti, certum est ex universali & constanti Ecclesie ritu, & quia alioquin Sacramentum exponeretur periculo invaliditatis. Congruentia est, quod sicut cognitio, sic omne peccatum (quod semper aliqualem cognitionem præsupponit) ab aliquo sensu originem habeat: adeoque ad significandam perfectam animæ curationem, quæ fit per hoc Sacramentum, congruebat inungi quinque organa quinque sensuum velut radices peccatorum. Debet porro id fieri modo hominibus accommodato, videlicet non in ipsa pupilla oculi, non in lingua, non in tympano auditus, non in cartilaginibus, in quibus residet odoratus; sed sufficit id fieri in palpebris, labiis, auribus, naribus. Cum autem organum alicujus sensus est duplex, debet utrumque inungi ex ritu Ecclesie, non tamen de necessitate Sacramenti, ut satis constat. Monetque *Rituale Romanum*, ut dum oculos, aures, & alia corporis membra, quæ paria sunt, Sacerdos ungit, caveat, ne altero ipsorum inungendo, Sacramenti formam prius absolvat, quam ambo hujusmodi paria membra perunxerit. Similiter ex consuetudine servandus est ordo inter partes, ut prius inungantur oculi, postea aures &c. Quæ tamen obligatio non est tam gravis, quin in necessitate liceat, & ordinem invertere, & unum tantum organum inungere. Quod si organum alicujus sensus deficiat, inungendum est organi locus. Si quis autem sit aliquo membro, v.g. manibus vel pedibus mutilatus, pars loco illi proxima inungatur, eadem verborum forma, juxta *Rituale Romanum*.

Modo hominibus accommodato.

Qualiter agendum, ubi organum est duplex.

Quis ordo inter partes servandus.

Quid agendum, si organum alicujus membrum inungendum deficiat.

21.

Unctiones quinque sensuum cum formis correspondentibus esse de essentia, Plurimi affirmant.

Immo tantum unum esse inungendum in manibus.

Quod postremum non apparet verum.

Similiter sufficere

An verò unctiones quinque sensuum cum quinque partialibus formis sint etiam de necessitate Sacramenti, disputatur. Plurimi affirmant, eò quod omnes Ecclesie singulas semper constantissime adhibuerint; quod in aliis unctionibus non ita contigisse cernitur. Deinde cum aliquis saltem sensus sit inungendus, nec sit potior ratio de uno, quam de altero, dicendum videtur necessario inungi omnes. Immo Suarez d. 42. sect. 3. n. 3. referens alios Theologos communiter id indicare, putat ad valorem requiri, ut unctio correspondens sensui tactus fiat in manibus. Verumtamen utis necessario servandus sic quidem habet. Congruentiaque est, quod communi & humano usu tactus reputetur in manibus. Unde *Psal. 113.* dicitur: *Manus habent & non palpabunt.* Non video tamen, cur id requireretur ad valorem: cum tactus sit etiam in pedibus, aliisque corporis partibus; quæ proinde possent sufficienter, quantum ad valorem, inungi cum relatione ad ipsum sensum tactus. Insuper omnipino dicendum est, ad valorem Sacramenti saltem sufficere un-

ctiones quinque sensuum, etsi non adhibeantur quinque formæ, sed solum unica omnines unctiones exprimens, v.g. *Per istas sanctas unctiones &c.* cum non appareat probabilis ratio dubitandi (etsi Quidam dubitent) ob quam aliquid deesset ad substantiam Sacramenti: quemadmodum potest quis plures aspergendo vel immergendo baptizare, dicens: *Ego vos baptizo &c.*

Immo sufficere unctioem in una parte corporis dicendo: *Quidquid per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum, & gressum deliquisti &c.* est valde probabile: nam sic docent plures Doctores, etsi plurimi contra dicant. Idemque probavit Facultas Theologica Lovanensis anno 1588. simul approbante *Octavio Frangipani Episcopo Trivricensi Nuntio Apostolico.* Unde in *Pastorali Mechliniensi*, itemque *Pastorali Passaviensi* id ipsum decretum fuit, nempe in motibus contagiis sufficere inungi organum ad unctioem magis expositum, ac detectum; etsi in posteriori editione *Pastoralis Mechliniensi* hoc sit omissum. Ratio est: quia nec Scriptura nec Concilia plus requirunt, quam unctioem, sicut pro Baptismo lotionem; ergo sicut sufficit una lotio, sic & una unctio. *Florentinum* quidem plures unctiones postulat: sed patet non omnes requiri ad valorem. Græci etiam non inungunt oculos vel aures, sed frontem, os mentum & genas, deinde pedes, tum manus, idque ex utraque parte; postremo pedes; teste *Archiepiscopo lib. de Ex. Vind. 7.* Et quamquam omnes sensus quodammodo inungendi sint, id sufficienter fit, dum inungitur corpus in aliqua parte; accedente præsertim formæ omnes sensus exprimente. Quamvis fortè non sit etiam essentialiter requisita hujusmodi forma: cum nec in Ambrosiana, nec in Veneta, neque etiam in forma Græcorum exprimantur sensus inungendi; ut *quæst. seq.* patebit. Hinc quamvis extra necessitatem propria opinio sit servanda in praxi; in necessitate tamen possunt tuto inungi quinque sensus, etiam in capite cum una forma singulas unctiones exprimente. Quod si nec hoc Sacerdos bene facere possit, licebit ei postremam sententiam practicarè.

QUESTIO III.

Quæ sit forma hujus Sacramenti?

Hujus Sacramenti forma, quæ sancta Romana Ecclesia utitur, solemnis illa precatio est, quam Sacerdos ad singulas unctiones adhibet, cum ait: *Per istam sanctam unctionem, & suam piissimam misericordiam, indulseat tibi Dominus, quidquid per visum, sive per auditum &c. deliquisti.* Ita ad verbum habet

habet Rituale Romanum Tit. de Sacramento extremae Unctionis. Et coincidit forma tradita à Florentino in Instructione Armenorum, & infirmata à Tridentino sess. 4. de extrema Unctione c. 1. Estque repetenda ad singulos sensus, & aliamembra inungenda cum proportione, ut tradit Rituale Romanum, & aperte indicat Florentinum supra. Loco, Dominus dicitur in aliquibus Ecclesiis, Deus, & Rituale Romanum addit, sanctam; et si hoc omittant Florentinum & Tridentinum. Alicubi etiam additur, In nomine Patris &c. Quod tanten consistat non esse necessarium; nisi forte ex speciali consuetudine alicujus Ecclesiae habente vim praecepti. Juxta omnes autem sub gravi obligatione pronuntiandum est: Per quam piissimam misericordiam; quamvis mihi non videatur ullatenus esse essentialis; cum sufficienter includi videatur in verbo Indulgeat.

Apud Graecos alia est forma hujus Sacramenti, quamvis similiter deprecatoria, videlicet, Pater sancte, animarum & corporum Medice, qui Filium tuum unigenitum Dominum nostrum Jesum Christum omnem morbum curassem, & ex morte nos liberantem misisti: sana quoque servum tuum N. à devinente illum corporis infirmitate; & vivifica illum per Christi tui gratiam. Quam esse formam Sacramenti tradit etiam Petrus Arcudius & Jacobus Goar in Notis ad Officium olei n. 29. & relatus ab eo Neophytus Rhodinus in sua Synopsi, de qua quaest. praec. Neque ex traditione aliam usurpant Graeci; nec in toto officio aliquid reperitur, cui commodius ratio formae adscribitur. Ipsa denique continet orationem & materiam ad esse hujus Sacramenti, jungiturque adhibitioni materiae. Ad id autem quod objici posset, non exprimit in ea unctionem, respondet Arcudius (ut refert Averis hic sect. 3.) vel talem expressionem non esse simpliciter necessariam, vel saltem implicitè indicari invocando Deum tamquam medicum, videlicet ut per unctionem instat medicinae conferat sanitatem; vel per antecedentia quaedam verba suppleri, quibus dicitur: Unctione tui olei, & sacerdotum tactu tuo famulus sanctifica, à morbis libera, sordeisque animi purga.

Difficultas est, an forma necessariò debeat esse deprecatoria? Varii docent posse esse indicativam. Sed contrarium est verius, & docent plerique Doctores. Colligiturque ex Jacobi c. Orient super eum & oratio fidei salvabit infirmum. Deinde forma praescripta à Florentino & Tridentino, & haecenus usurpata ab Ecclesia Romana, est deprecativa. Neque suppetit fundamentum asserendi, sufficere aliam formam, quae habeat sensum non deprecativum; maxime cum Christus in nullo alio Sacramento instituerit formas adeò quoad sensum diversas.

Nec obstat, quòd tempore Ambrosii Ec-

clesia Mediolanensis usa fuerit hanc formam: *Unge te oleo sanctificato in nomine Patris &c. ut forma Ambrosii militis uncti preparatus ad certamen, aereas brofano & possis superare potestates.* Simili formam usa fuit Ecclesia Veneta, quae simul cum Rituali dicitur approbata à Leone X. Cum Ambrosiana quoque coincidit ferè ad verbum altera Haligarii, quae habetur in antiquo Codice Haligarii teste Serrario apud Commentarium Scoti n. 24. ad dist. 23. Respondetur enim utramque formam posse, atque adeò debere explicari, ut quoad sensum sit deprecatoria; ac proinde aequivaleat formae usitatae. Idque satis colligitur ex posterioribus utriusque formae verbis, videlicet, *ut more militis uncti possis &c. ut hac Unctione proteclius &c.* Ac si diceretur: Per hanc Unctionem superes potestatem diabolicam, & evadas penas inferni. Simile foret, si minister diceret: *Unge te, ut indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti &c.* Alioquin si (quod Nonnulli contendunt) hae formae non possent explicari in sensu deprecatorio, sufficeret haec ipsa auctoritas ad opinandum, quòd Christus formam hujus Sacramenti non determinasset praecise ad deprecatoriam. Quod maxime confirmatur ex eo, quòd Sacramentarium Gregorianum editum per Hugonem Menardum contineat similes formas indicativas cum subjuncta optatione, quae formam quamdam deprecationis praese fert. Uti & alij Codices antiqui formas consimilis tenoris habent, apud Menardum in Notis. Pro ut etiam Sacerdotale seu Pontificale vetustum M. S. quòd vidi Lovanii in Bibliotheca Patrum Societatis Jesu.

QUAESTIO IV.

Quis sit minister hujus Sacramenti?

DEO I. Solus Sacerdos est validus minister hujus Sacramenti, juxta communem sensum Doctorum & Ecclesiae. Et satis patet ex Tridentino c. 3. & can. 4. ubi dicitur solos Sacerdotes esse proprios ministros hujus Sacramenti. Patet quoque ex Jacobi 5. *Inducat Presbyteros Ecclesia.* Quo nomine in novo Testamento ex usu Patrum, Conciliorum ac Ecclesiae intelliguntur Sacerdotes, juxta illud, 1. ad Timoth. 4. *Noli negligere gratiam qua in te est. cum impositione manuum presbyterii.* Congruentia est, quòd Unctio subnectatur Pœnitentiae ad plenam remissionem peccatorum: quare convenientissimè Christus statuit, ut is tantum valeret orare, *Indulgeat tibi Deus &c.* qui diceret, *Absolve te.* Ideoque continetur potestas conferendi hoc Sacramentum in Sacerdotio, quâ parte completur per potestatem remittendi peccata.

Dices: Innocentius I. Ep. ad Decentium c. 8. *Explicatur de Sacramento Olei dicit: Quo ab Episcopo confecto omnibus uti Christianis licet in sua aut suo-*

rum necessitate inungendo. Resp. Pontificem loqui de usu passivo, & velle, quod omnes possint inungi, scilicet per Presbyteros, Unde postea declarat ministrum hujus Sacramenti esse Episcopum vel Sacerdotem.

28. *Quis licite Unctionem administret.*
Dico II. Quilibet Sacerdos valide administrat hoc Sacramentum, cum jurisdictione non sit de substantia hujus ministerii, vel principium illius, uti absolutionis sacramentalis: solus tamen Pastor, aut habens ab eo licentiam expressam vel tacitam, aut rationabiliter præsumptam, licite illud administrat: quandoquidem ministerium hoc spectat ad officium Pastoris, & ut licite fiat, jurisdictionem requirat, sicut alia Sacramenta.

29. *Explicitur Excommunicatio lata contra Religiosos præsumentes illam ministrare Clericis aut laicis sine debita licentia.*
Nota I. Religiosos præsumentes hoc Sacramentum ministrare Clericis aut Laicis sine legitima licentia incurrere excommunicationem Papæ reservatam, *Clementina 1. de Privilegiis s. 1.* Loquitur autem textus de solis Religiosis, ut passim Doctores: etsi *Sotus & Valentia* excommunicationem extendant sine fundamento ad Sacerdotes sæculares. Loquitur etiam de infirmis subditis Parocho: ideoque Religiosus ministrans Religioso sine debita licentia, etsi peccet, non tamen incurrit censuram (etsi contradicat *Silvester*) Constitutio siquidem in favorem Parochorum prodiit. Prædictam verò excommunicationem incurrunt Regulares, etiam Prælati, etsi Parochus foret Religiosus ipsis subditus; ut ex *Bordono* notat *Aversa hic sect. 10.*

30. *Si Pastor non queat, aut nolit ministrare, vel alteri licentiam dare, fas erit alteri, etiam Religioso, ministrare.*
Nihilominus si Pastor non valeat, aut non velit ministrare, neque etiam alteri licentiam dare, potest quilibet Sacerdos, etiam Religiosus administrare hoc Sacramentum sine periculo peccati vel censuræ, tunc enim censetur habere licentiam ab Ecclesia, quæ non vult malitiæ Pastoris patrocinari, aut filios suos remedio tam utili, etsi absolute fortassis non necessario, in tanta necessitate destitui. Ad quod etiam facit privilegium sive declaratio *Xpisti IV.* qui Minoribus concessit, ut Eucharistiam & Extremam Unctionem tali casu valeant ministrare iis, quorum confessiones audierint.

Privilegia Regularium hæc in materia.
Ex multis insuper Sedis Apostolicæ privilegiis possunt quævis Ecclesiastica Sacramenta ministrare familiaribus seu servitoribus intra septa Monasterii existentibus sive commorantibus. Quod contradicere *Portel & alii* (quibus favet usus) etiam ad commorantes extra septa extendit *Bruno Chassaigne. p. 2. Tract. 8. c. 3. propos. 1.* ob privilegium generalius *Martini V.* quod allegat. Præterea allegat idem ex *Rodriguez To. 3. q. 79. ar. 1.* concessionem ministrandi extremam Unctionem quibusvis, qui intra septa Monasteriorum infirmati fuerint. Sed esse viæ vocis oraculum constat ex *Compendio Privileg. V. Unctio extrema.* Refert etiam aliam concessionem *Pii IV.* confirmatam à *Pio V.* factam

Theatinis, & insertam eorum *Compendio Privileg. V. Communicare s. 3. & Compendio Privileg. Fulienf.* quæ conceditur facultas ministrandi extremam Unctionem quibusvis hospitibus, etiam sæcularibus, & extraneis, quos in locis eorum seu habitationibus contigerit infirmari. Quam facultatem competere Regularibus etiam tradit *Suarez To. 4. de Relig. Tr. 10. l. 9. c. 4.*

Nota II. Etsi Sacramentum hoc ordinari non sit necessitatis, Pastorem tamen teneri per se vel per alium illud suis subditis expressè vel interpretativè petentibus administrare; ut apud omnes satis constat: quia non tantum necessaria, sed etiam utilia, & præsertim tam utilia, ac communia remedia salutis obligatur suis ovibus ministrare; & ad hoc recipit stipendium. Usu etiam patet ministerium hujus Sacramenti esse inter communia obsequia, quæ fidelibus à Pastore debentur. Et omnes judicarent Pastorem in hoc defectuolum non satisfacere muneri suo. Immo *Varii* putant, quod ad hoc obligetur cum aperto vitæ periculo. *Suarez* tamen, & passim alii censent ordinari non obligari: eo quod non sit Sacramentum necessitatis, & moribundus censetur jam justificatus per Confessionem præmitti solitam. Secus esset, si quis putaretur habere mortalia, de quibus tantum esset attritus, cui v. g. non potuisset ministrari Sacramentum Poenitentiae aut Eucharistiae: cum enim tunc probabilissime per Sacramentum salvaretur, alioquin damnandus, videtur Pastor obligari ad illud tunc ministrandum cum aperto mortis corporalis discrimine. Deinde si parochus nihilominus discrimen vitæ subire debeat, audiendo confessionem, & absque novo periculo gravi possit eadem operâ ministrare extremam Unctionem, existimo omnino ipsum ad hoc teneri: nil enim excusare potest, nisi subeundum periculum; quod equidem subeundum supponitur. Alioquin non ita constaret de obligatione gravi, quæ proinde difficulter imponeretur, quando ægro de reliquis necessariis jam foret provisum, & specialiter deberet subiri vitæ discrimen eandem ministrandum hoc Sacramentum.

Dico III. Si casu necessitate debet hoc Sacramentum conferri per unum Sacerdotem. Patet ex praxi totius Ecclesiæ, quæ videtur graviter obligare. Multo minus requiritur concursus plurium Sacerdotum; ut praxis similiter Ecclesiæ manifestè declarat. Nulla etiam pars aut conditio hujus Sacramenti exigit plures ministros potius, quam Baptismus, Pœnitentia &c. Ex nullo denique jure vel auctoritate hujusmodi necessitas probari potest. Quod enim *Jacobi 5.* dicitur: *Inducat Presbyterus Ecclesiæ;* intellige, q. d. Inducat aliquem ex Presbyteris Ecclesiæ, ut proinde numerus pluralis, figurâ consuetâ, sit positus pro singulari.

gulari. Vel certè exprimentur plures, non necessariò inducendi à quolibet infirmo, sed unus ab hoc, alter ab alio &c. Quàmvis congruum sit adesse plures, qui preces conjungant. Unde S. Carolus Borromæus in Concilio Mediolanensi IV. Tit. Quæ pertinent ad extremam Unctionem salubriter statuit: *Illud extremæ Unctionis Sacramentum ministraturus, quot commode potest, Presbyteros & Clericos, adhibere solet, superpelliceo indutos, qui ipsum & ministrantem & precantem, pietatis, orationisque studio in eo ministerio adjuvent.*

Apud Græcos quoque officium extremæ Unctionis perficitur à Sacerdote concurrentibus sex aliis Sacerdotibus, olim quidem ut assistentibus ad multiplicandas preces cum unico inungente, nunc autem uno post alterum, cùm interpositione quarundam ceremoniarum repetente totum Sacramentum. Quem quidem morem tentatis variis excusationibus esse abusum, qui cùm aliis quibusdam nævis in ritibus Græcorum irrepsit, suspiciatur *Arcudius lib. 5. cap. 6.* contra interabilitatem hujus Sacramenti in eadem infirmitate. Quantumvis *Jacobus Goar* hunc morem fortiter ab abusu vindicet *nu. 37.* allegans varia parum concludentia. Neque ego video solidam fundamentum excusandi, suppositâ prædictâ interabilitate; nisi quis fortasse dicat Unctiones succedentium Sacerdotum cum precibus adjunctis ex eorundem intentione solum esse ceremoniales.

Dixi in Conclusionem *secusâ necessitate*: quia si minister deficiat, antequam perfecti omnes unctiones, potest alius succedere, qui unctiones omittas suppleat, juxta Doctorem communiter. Ratio est, quod singulæ unctiones cum suis proportionatis formulis sint quasi partes integrales unius Sacramenti, & abeantque suam proportionatam significationem ab aliis independentem; adeoque nulla sit ratio, cur non possint poni à diversis ministris: sicut in artefactis possunt partes integrales poni à diversis artificibus. Unde etiam licitum censeri solet, ut ob angustiam temporis infirmo præperante ad mortem plures sacerdotes diversa simul organa inungant: cùm non appareat ratio, cur non æquæ simul, ac successivè id factum sit validum, adeoque in necessitate licitum. Ita plurimi Doctores. Res tamen hæc non est certa: utpote non satis constans ex doctrinâ revelata. Quemadmodum etiam à Variis negatur aut indubium revocatur doctrina alioquin valdè recepta, quæ tradit non conferri per singulas Unctiones & formas partiales distinctam gratiam sanctificantem, sed totam indivisim conferri, mox positis Unctionibus & formis ad essentiam seu substantiam Sacramenti necessariis; gratias verò actuales, ac sanitatem dispensari tempore opportuno. Nonnulli etenim existimant è contrâ per singu-

las partiales materias & formas divisim conferri partialem effectum gratiæ, aut etiam remissionem venialium & poenarum incurfarum ob peccata respectivè per hunc illumve sensum commissa. Quibus quidem favet distinctio distinctaque istarum partium significatio, quæ etiam per distinctos ministros possunt adhiberi. Verùm eo non obstante conficiunt unicum Sacramentum: in quo præter morem & citra aliam necessitatem non apparet faciendâ dispartitio operationum & effectuum partialium in singulis partibus ejusdem Sacramenti.

QUESTIO V.

Quibus hoc Sacramentum sit conferendum?

SUPPONO I. non posse conferri non baptizatis, nec etiam mortuis. Unde dum inter unctiones infirmus moritur, debent restantes omitti: quando autem de morte dubitatur procedendum est sub conditione, *Si vivis, per istam sanctam unctionem &c.* Ita *Rituale Romanum*, & omnes Theologi.

35. Mortuis cõferri nequit.

SUPPONO II. Quamquam deceat extremæ Unctioni vel ultimæ medicinæ præmitti confessionem & communionem, quando fieri potest (ut declarat praxis Ecclesiæ, & *Rituale Romanum*) tamen hoc non esse absolute necessarium: cùm ad effectum sufficiat status gratiæ, qui potest obtineri per contritionem, & videamus dari extremam Unctionem illis, quibus confessio & communio est impossibilis. Ideoque *Rituale Romanum* addit: *Si tempus & infirmi conditio permittat.* Alioquin communionem olim dari solitam fuisse etiam post extremam Unctionem, ex variis antiquis, tum Constitutionibus, tum Historiis, probat *Hugo Menardus* in Notis ad librum Sacramentorû S. Gregorii pag. 334. & 335. In quo ipso libro post Ministerium Unctionis additur: *Deinde communicent eum corpore & sanguine Domini.*

Decet si præmitti confessionem & communionem.

An olim communicatio præmitti solita.

DICO I. Nullus est capax hujus Sacramenti ante usum rationis, ut sunt infantes & perpetuò amentes. Ita communiter Theologi. Unde talibus Ecclesia (ut ex Ritualibus patet) non permittit hoc Sacramentum ministrari; quod alioquin non rectè prohiberet. Ratio est: quia hoc Sacramentum est confirmativum Pœnitentiæ, ut ait *Trid. sess. 14. in Proemio Doctrina de extrema Unctione*; prædicti autem non sunt capaces Pœnitentiæ, adeoque nec hujus Sacramenti. Deinde sunt incapaces primarii & infallibilis effectus, scilicet remissionis peccatorum, & excitationis fidei in Deum, seu confortationis in ultima lucta.

36. Illius incapaces sunt infantes, & perpetuò amentes.

Dixi *perpetuò amentes*: quia si aliquando ratione usi sint, capaces etiam sunt in amentia: etsi enim non possint pro tunc recipere

37. Secus, si aliquando usi sint ratione.

per robur contra insultus diabolicos, hoc per accidens est, & saltem possunt recipere alios effectus, scilicet remissionem peccatorum, & abstersionem reliquiarum eorumdem. Idemque declarat praxis Ecclesiae, & Rituale Romanum dicens: *Infirmis autem, qui dum sanâ mente & integris sensibus essent, illud petierunt, seu verisimiliter petissent, seu de-derint signa contritionis, etiamsi deinde loquelam amiserint, vel amentes effecti sint, vel delirent, ac non sentiant, nihilominus præbeatur. Sed si infirmus, dum phrænesi, aut amentia laborat, verisimiliter posset quidquam facere contra reverentiam Sacramenti, non inungatur, nisi periculum tollatur omnino: quod ipsa ligando, similive ratione tolli potest.*

38. *Secus est de pueris (inquit Pastorale Mechliniense Tit. de Sacram. extrem. Unct.) periculose agrotantibus, qui peccati mortalis, ac confessionis capaces sunt, licet sint solum octo aut novem annorum, & quantumvis nunquam communicaverint, ita tamen, ut si eos mori contingat, non sint eorum parentes urgendi ad exequias more adultorum. Ratio est: quia capaces absolutionis & Pœnitentiæ, cujus unctio est consummativum, sunt etiam capaces ipsius unctiois. Deinde tales sunt capaces principalium effectuum hujus Sacramenti. Estque hoc bene notandum pro praxi: in qua interdum contingere natus est hæc in re defectus.*

39. *An autem requiratur, quod suscipiens aliquando peccaverit actualiter, incertum est; eò quod etiam in perfectè innocentibus possit hoc Sacramentum deservire ad confortandum, ne saltem in illa ultima lucta peccent. Ita Suarez & plures alii Doctores. Juxta quos proinde B. Virgo fuit capax hujus Sacramenti, & fortè illud suscipit.*

*Contrarium tamen non est minùs probabile, & docet Aversa cum Vasquez & plurimis aliis, ac supponit Scotus d. 23. n. 3. Ratio est: quia Tridentinum hoc Sacramentum vocat consummativum Pœnitentiæ; cujus sive eliciendæ, sive suscipiendæ, perfectè innocentes non sunt capaces, adeoque nec extremæ Unctionis. Deinde absolute docet hoc Sacramentum abstergere reliquias peccatorum. Et Jacobi 5. de eodem dicitur: *Alleviabit eum Dominus*; intellige potissimum à pressura peccatorum actualium. Et additur: *Si in peccatis sit*, id est, si aliqua adhuc remanserint, remittentur ei. Unde effectus & finis principalis hujus Sacramenti visetur peccata actualia in suscipiente supponere: ideoque præcipuè etiam parvuli dicebantur non esse illius capaces; ut aptè notavit S. Bonavent. d. 23. a. 2. q. 2. non rectè à Suarez citatus in contrarium. Idem denique non parum suadet ipsa forma Sacramenti, quæ primariò & unice postulatur à Deo indulgentia peccatorum. Et sanè incongruum apparet, ut etiam innocentissimæ Deiparæ applicata fuisset hæc forma: *Indulgeat tibi**

Deus, quicquid deliquisti per visum &c. Unde effectus partialis ac minùs principalis non videtur reddere hujusmodi personas Unctionis capaces.

Dico II. Ut aliquis sit capax hujus Sacramenti, debet esse infirmus. Patet ex Jacobi 5. *Infirmatus quis in vobis &c.* Nec sufficit infirmitas qualifcumque, sed debet esse gravis: sic ut nemini, qui gravi morbo affectus non est, Sacramentum Unctionis dare liceat; ut habet Pastorale Mechliniense. Immo debet esse tam gravis, ut prudenter timeatur ex eâ secutura mors. Patet ex Florentino dicente: *Hoc Sacramentum, nisi infirmo, de cuius morte timeatur, dari non debet.* Et Tridentinum sup. c. 3. declarat hanc unctioem esse infirmis adhibendam, illis vero præsertim, qui tam periculose decumbunt, ut in exitu vitæ constituti videantur: unde & Sacramentum exeuntium minucupatur. Nihilominus etiam debet hoc Sacramentum præberi iis, qui præsen- senio deficiunt, & in diem videntur morituri, etiam sine alia infirmitate, ut præscribit Rituale Romanum. Quod tamen inferius cavet, ut non ministretur prælium inicurus, aut navigationem aut peregrinationem, aut alia pericula subintrant, aut reis ultimo supplicio mox afficiendis. Quod idem præscribit Pastorale Mechliniense, & tradit Doctor Seraphicus d. 23. a. 2. q. 3. Doctor subtilis ead. dist. 9. un. n. 3. Et tamen si forent hujus Sacramenti capaces, non deberet iis adeò generaliter negari.

Nihilominus non est necessarium expectare extremum periculum, sed sufficit, quod infirmus iudicio medicorum & peritorum censeatur periclitari de vita, ut colligitur ex Concilio citatis. Immo curandum est, ut extremus articulus præventivè, prout etiam monet *Catechismus Romanus Tit. de extrem. Unct. Sacram. 5. 9.* quando nimium infirmo adhuc integra mens & ratio viget, ut ad uberiorem Sacramenti gratiam percipiendam ipse etiam infirmus sitam fidem, ac piam animi voluntatem conferre possit, dum sacro linitur oleo, virtutisque Sacramenti contra diabolicos insultus, non tantum in extremo articulo, sed etiam antea ingruentes, valeat adjuvari. Deinde cum sanitas corporalis sit secundarius illius effectus, convenit adhiberi, quando adhuc viget spes aliqua vitæ; non enim expectandum est, ut sanitas corporalis per consequens miraculum restituatur. Quare merito tò redarguendus est abusus multorum, sive Parochorum, sive Medicorum, sive aliorum habentium curam infirmorum, qui illud tempus ægroti ungerendi studiosè observant, cum jam omni sanitatis spe amissâ, vitæ & sensibus carere incipit. Ex quo nascitur alius abusus intolerabilis, ut hoc saluberrimum Sacramentum, quod ad sanitatem restituendam secundariò est institutum à plurimis passim habeatur pro signo sanitatis desperatæ, & mortis infallibiliter secuturæ. Qui abusus deberet instructione etiam publicâ

38. *Aut si pueri sint capaces confessionis ac peccati mortalis.*

39. *An requiratur, ut inungendus peccaverit actualiter, disputatur.*

Opinio affirmativa sua- detur.

Concionatorum extirpari. Hinc peste laborantibus, aut iis qui venenum mortiferum biberunt, vel lethaliter vulnerati sunt, potest hoc Sacramentum statim ministrari: immo ordinariè expedit, etsi adhuc vegeti videantur.

Ex opposito quidam Recentiores Græci, notanter *Simon Thessalonicensis*, affirmant sanos quoque esse hujus Sacramenti capaces, idque de facto à plerisque istius nationis observari, testatur *Petrus Arcudius Lib. de Extrem. Vnct. c. 4.* Immo in *Euchologio Græcorum* ipse Titulus habet: *Officium olei peragendum in Ecclesia vel in domo*, quasi nempe profanis in Ecclesia, pro infirmis in domo sit peragendum. Sed *Jacobus Goar in Notis ad Officium Olei n. 3.* id ita explicat, quod graviter & desperatè infirmi ungantur domi: cum apud Græcos ægri plerique è plebe aliorum manibus & ope studeant se deferri ad Ecclesiam, ibique nonnumquam plurium dierum spatio in *Catechumenæis* jaceant, & sacrâ tantum unctione sibi remedium exposcant. Quod autem adstantes completo Sacramento interdum petant ihungi, nisi sani, vel tantum leviter infirmi, idque ex devotione ob spirituale benedictionem vel etiam lenimentum doloris obtinendum, testatur idem idem fieri per unctionem merè ceremoniale, etiam mente Græcæ Ecclesiæ (quidquid *Arcudius* secus senserit) & intentione ipsorum presbyterorum, etsi unctioni adhibentium similem orationem.

Eodem modo excusat aliam ritum (quem *Arcudius* arguit) quo totus orationum & unctionum apparatus suscipitur à gravi peccatore saepe vi penitentiaè imposita, quod scilicet etiam ex mente adhibentium sit tantum quid ceremoniale, valens ex opere operantis ad spirituales infirmitates peccatoris curandas. Quamquam (ut addit *S. Romanæ Ecclesiæ* morem gerendo, sint potius Græci ab hac consuetudine deterrendi, ob periculum erroris, abusus, aut illegitimæ intentionis. Saltem sanis non posse adhiberi ipsum unctionis Sacramentum, notissimum est ex Ritualibus & praxi Ecclesiæ, ex Conciliis, ipsoque *Iacobo Apostolo*. Unde etiam *Innocentius IV. Epist. ad Episcop. Tuscanum in Cypro Legatum* (quæ est apud *Bzovium ad annum 1253*) præscribit Græcis in isto regno constitutis: *Nullis per Sacerdotes vel Confessores pro satisfactione penitentiaè, unctio aliqua solummodo injungatur. Infirmis juxta verbum Iacobi Apostoli unctio exhibeatur extrema.*

Quæri nihilominus posset, an si morbus quidem sit, sed non ita gravis, Sacramentum hoc haberet aliquem effectum. Respondet *Wiggers q. 32. Suppl. n. 3.* Si ægotatio sit valde levis, verisimile est nihil effici, quia *Apostolus* & citata Concilia de gravi infirmitate loquuntur; si autem sit gravis, quamvis non ita periculosa, probabile est Sacramentum hoc fore validum; peccaret tamen,

qui sciens sic vel conferret, vel susciperet: dicit enim *Concilium Florentinum* non debere dari, nisi infirmo, de cujus morte timeatur. Hactenus *Wiggers* & consonat *Coninck d. 19. num. 25.* Qui allegat *Tridentinum sup. cap. 3.* declarans unctionem esse infirmis adhibendam, illis verò præsertim qui tam periculose decumbunt, ut in exitu vitæ constituti videantur. Ubi apparet simpliciter tantum requiri infirmitatem, specificari tamen valde periculosa, quasi huic principaliter corresponderet sacra unctio.

Nihilominus in contrarium stat communis *Scoti supra* & aliorum (ut refert *Diana* ^{44.} *Concluditur quod mon.* *Parte 9. Tract. 6. Resol. 45.*) Doctorum sensus. Quem confirmat constans praxis Ecclesiæ universaliter prohibentis ministrari hoc Sacramentum ulli non periculose infirmo; quod sanè non faceret, privando alios infirmos maximâ utilitate Sacramenti, si forent illius capaces. Fauet etiam *Iacobi 5. Inducat*, id est, advocet seu accersat, *Presbyteros Ecclesiæ*. Quod denotat gravem corporis afflictionem, seu infirmitatem, quâ æger detineatur. Similiter vox Græca correspondens verbo latino, *Infirmatur*, denotat graviorem morbum: prout etiam periculum ægotantis, quasi deficientis & morbo succumbentis, significat textus Græcus, ubi noster habet: *Oratio fidei salvabit infirmum. Tridentinum* verò declarans & statuens unctionem adhibendam esse infirmis, loquitur de infirmis periculose: non enim ordinat (quod alioquin contextus consequenter indicaret) ut etiam aliis infirmis adhibeatur. Addit tamen *Præsertim*, sive præcipue esse adhibendam, quando periculum est extremum, seu iis qui tam periculose decumbunt, ut in exitu vitæ constituti videantur (ubi supponit etiam alios debere periculose infirmari) si videlicet necdum sit adhibita. Quod etiam satis intelligitur ex subjecta materia, & ex *Florentino*, quod *Tridentina Synodus* imitatur.

Neque ob hoc fiet, Sacramentum sæpè conferri invalidè, si videlicet periculum subesse putatum verè non subsit: quia cum Salvator ministrationem hujus Sacramenti hominibus reliquerit, existimandum omnino est, id eâ lege factum, ut quoties prudenter judicaverint subesse mortis periculum, ministrari queat. Quod significat modus loquendi *Florentini*: *De cujus morte timeatur.* Nemo tunc est certum periculum, ut notat *Aversa quaest. de Sacram. extr. Vnct. sect. 8.* id est, talis status, ex quo prudenter timeatur mors; sed solum dubia est ipsa mors.

QUESTIO VI.

Quos Effectus habeat hoc Sacramentum?

Resp. ultra gratiam habitualem (quæ ^{45.} *Effectus ve-* *munis conferuntur* est effectus omnibus Sacramentis communis conferuntur

consentur
ipso Triden-
tini verbis.

munis) hoc Sacramentum specialiter Deli-
cipis. Ita si qua sint adhuc expianda, & peccati reliquias
abstergis, & aegroti animam alleviat, & confir-
mat, magnam in eo divinae misericordiae fiduciam
excitando, quia infirmus sublevatus & morbi incom-
moda ac labores levius fert, & tentationibus demo-
nis calcaneo insidians facilius resistit, & sanita-
tem corporis interdum, ubi saluti animae expedie-
rit, consequitur. Ita verbatenus Tridentinum
sup. c. 2.

46.
Qualiter
remittat
vitiis mor-
talia aut
venialia.

Ex quibus verbis hujus Sacramenti effe-
ctus speciales habentur. Primus est remis-
sio peccati (qui etiam indicatur Jacobi, Si
in peccatis sit, remittentur ei) mortalis per acci-
dens propter bonam fidem, quae peccator
attritus illud suscipit; venialis autem per
se, quamquam probabilius praerequiratur,
etiam in iustis, aliquis pius motus. Quod
verò per accidens delect hoc Sacramentum
mortalia in bona fide attrito, fatentur etiam
plures, qui hoc de aliis Sacramentis vivo-
rum negant, ob generalem locutionem Ja-
cobi Apostoli supra, & Tridentini supra di-
centis etiam *delicta abstergi*. Nullatenus ta-
men admitti potest, quod hoc Sacramen-
tum sufficiat ad delendum mortalia, quae
non potest infirmus confiteri, et si sciat se
tantum attritum. Obstat enim communis
sensus, & ratio Sacramenti vivorum, quod
non potest scienter suscipi à peccatore. De-
inde talis deberet etiam postea confiteri
peccata sic remissa, quod signum est, Un-
ctionem numquam esse per se medium ju-
stificandi. Nec aliud indicat Jacobus Apo-
stolus, & consequenter nec Tridentinum;
quod utique non recessit à constanti &
communi Theologorum sensu.

47.
Remittit
peccata tem-
porales.
Excitat si-
duciam.

Secundus effectus est delectio poenarum,
non quidem omnium semper, sed plurium
vel pauciorum pro dispositione suscipien-
tis. Tertius excitatio fiduciae in divinam
misericordiam: anima enim tunc memor
peccatorum, propter instans iudicium, &
debilitatem corporis, quae in animam re-
dundat, facile desperaret. Quartus, robor
contra insultus diabolicos, tunc propter fi-
nem certaminis aciores. Quintus, recupe-
ratio sanitatis corporalis, si ita saluti ani-
mae expedierit.

Dat robor
contra infe-
stationes
demonis.

48.
Restituit
sanitatem,
sed fallibi-
liter.

At iuxta
Multos in-
fallibiliter,
quando ex-
pediat anima
saluti.

Hic ultimus effectus est fallibilis, ut pa-
tet: cum sanitas corporalis virtute hujus
Sacramenti non restituatur, nisi quando sa-
luti animae expedierit. An autem tunc
sit infallibilis, adhuc non constat. Af-
firmat autem Suarez & alii. Sic enim vide-
tur posse intelligi, illud Florentini, Si expediat,
supple, animae saluti: adeoque hanc condi-
tione positam semper sanitatem conferri.
Quod autem Tridentinum dicit sanitatem cor-
poris interdum, ubi saluti animae expedierit, con-
sequi, videtur debere intelligi, non quod
interdum tantum infirmus consequatur san-
tatem, etiamsi expedierit animae saluti,
sed quia hoc ipsum interdum solum expe-

dit, declarat Concilium, infirmum confe-
qui sanitatem interdum, quando scilicet sic
expedit; et si tunc non solum interdum, sed
semper id fiat. Verum Florentinum posset
quoque intelligi generatim, scilicet si expedi-
at secundum ordinem divinae providen-
tiae; cujusmodi conditio subintelligitur et-
iam in reliquis, quae oramus & fallibiliter
impetramus. Tridentinum autem facile &
obviè intelligi posset, quod ubi saluti ani-
mae expedierit, consequatur infirmus sani-
tatem, tamen ne quidem tunc semper, sed
interdum, quando scilicet consonat ordi-
tum naturalis, tum praecipue supernatura-
lis providentiae Dei, praesertim circa infir-
mum. Idque videtur firmari experientia:
cum pauci admodum sanentur; & tamen
non sit ita credibile, quod nullius alterius
inuncti saluti profuisset restitutio sanitatis
corporalis, quin potius plurimi sancti & e-
lecti, ipsaque Deipara (posito quod fuerit
inuncta) multa adhuc opera meritoria fe-
cissent, si post unctionem diutius supervi-
xissent.

QUAESTIO VII.

An hoc Sacramentum sit iterabile,
& an ejus suscipiendi sit ali-
qua obligatio?

DICO I. Hoc Sacramentum potest ite-
rari. Ita expressè Tridentinum sup. c. 3.
Ratio est: tum quia non imprimit chara-
cterem: tum quia confertur instar medici-
nae; medicina autem potest iterari. Ita
docet perpetua praxis Ecclesiae.

Porrò hoc Sacramentum iterari potest,
quoties sublato priori periculo mortis rein-
ciditur in novum, licet recusat eadem in-
firmitas, ut patet ex Tridentino supra: quia
hoc Sacramentum non respicit infirmita-
tem, sed infirmitatis statum. Gratiae quo-
que actuales, quae illius intuitu dantur, non
videntur deberi, nisi quamdiu durat mor-
tis periculum; adeoque si ipsum de novo
redeat, infirmus est denuò ad luctandum
mandus. Quia verò Sacramentum sufficien-
ter operatur suum effectum, quam diu du-
rat idem periculum, non potest in eodem
statu infirmitatis sive in periculo mortis
moraliter uno iterari, ut Omnes pro indu-
bitato tenent. & expressè tradit Rituale Ro-
manum & Pastorale Mechliniense. Idemque sup-
ponit Trid. sup. c. 3. dum iterationem hujus
Sacramenti concedit sub conditione novi
morbi & periculi. Quare supponunt com-
muniter Doctores ipsum invalide iterari
in mortis periculo moraliter eodem (est
omnino incertum id existimet Arriaga d. 55.
num. 48. addens tamen debere dici, quod
omnino non valeat, si ex usu Ecclesiae dif-
currere velimus) nam alioquin non est ul-
la re-

la rationabilis causa, ob quam Ecclesia id tam strictè omni casu prohiberet, nec unquam practicaret. Quod apertum satis est signum invaliditatis. Sacramenta enim iterabilia non prohiberet iterari in tanta ægri necessitate, accedente ejus saltem tacito desiderio, & maximâ utilitate.

Unde quòd Græci hodie plures sacerdotes adhibent, qui successivè singuli infirmum cum formæ prolatione inungunt, vel est reponendum inter abusus, vel unctiones posteriorum sacerdotum censendæ sunt solum ceremoniales: quàmvis *Jacobus Sotus in Notis ad Offic. Olei num. 37.* contendat abusum non esse, singulasque unctiones esse sacramentales. Et allegat in confirmationem *Sacramentarium S. Gregorii* (quod ex quodam M. S. Codicis S. Eligii nuper editi *Hugo Menardus*) in quo præscribitur iteratio extremæ unctionis circa eundem infirmum per plures dies successivè faciendâ. Verùm hæcenus mihi non constat, repetitas ejusmodi unctiones, fuisse aliter quàm per modum ceremoniæ seu eujusdam sacramentalis, non autem Sacramenti, adhibitas ad partes laborantes seu moribidas, si æger nondum convalesceret; etsi repetita fuerit communio Eucharistiæ diobus singulis cum istis unctionibus.

Hinc donec Ecclesia aliud declarat, standum potius videtur communi sensui Doctorum adeò in doctrina & usu ipsius Ecclesiæ fundata, quàm obscuris quibusdam scriptis, nuper editis per *Menardum*, quibus quantum auctoritatis tribui debeat, hæcenus non ita apparet: maximè si vetustus *Amalarius* *lib. 2. de Offic. Eccles. c. 12.* (quem refert *Menardus in Notis pag. 285.*) de his scripserit: *Est libellus quidam apud nos de sacris Ordinibus, nescio cujus auctoritatis &c.* Mirum etiam (u. alia taceam) ibi Subdiaconom statui inter minores Ordines; à quibus tamen eum distinguit ipse *Gregorius lib. 4. Epist. 88.* ut refert idem *Menardus pag. 287.* Alioquin si constaret authenticè librum istum verè esse Sacramentarium S. Gregorii, non parum ponderis adferret opinioni, quæ assereret iterationem esse validam. Prout sanè non incongruè potuisset Christus instituire, ob peccata præsertim venialia, quæ durans morbo denuò obrepunt, & augmentum auxiliòrum divinatorum in extrema lucta, aut etiam efficacius impetrandam sanitatem, operatione sacramentali sæpiùs repetitâ.

Advertendum autem non esse necessarium, quòd infirmus plenè recuperet sanitatem, & postea incidat in similem, vel alium morbum, & simile periculum, sed satis est, si manente infirmitate, evadat periculum mortis, & post aliquod tempus, iterum incidat in periculum mortis. Immo etsi antiquum periculum, non tamen ita urgens, cum ipsa ægitudine perseveret

Herinc Sum. Theol. Pars II.

(ut frequenter contingit in astmaticis, hydropticis, phthificis, in quibus radice morbi permanenti, morbi status sæpè notabiliter variatur, ut nunc in periculo urgenti constituti, & lecto affixi, postmodum plateas & Ecclesiam frequentent) si postea contingat novum periculum urgere, validè iteratur Sacramentum, toties quoties id contigerit, ut post *D. Thomam Albertum & Paludanum* tradit *Sylvester, Victoria, Henricus, Suarez, Diana & alii Recentiores* communiter.

Quòd si etiam contingat uni periculo accedere novum, non tamquam accessorium prioris morbi, sed tamquam planè disparatum, v. g. si inunctus ob phthisim inficiatur peste, aut vulneretur lethaliter, aut incidat in lethargum sive apoplexiam, adhuc censet *Dicasillo d. 1. dub. 10. n. 166.* infirmum posse denuò inungi: eò quòd novum periculum disponat ad novum agonem: prior autem unctio solum deserviat priori periculo secundum quod ex priori morbo oriri poterat, & consequenter agoni quatenus inde orituro: dum igitur accedit disparatum periculum mortem per se accelerans, sicut agoni iste non oritur ex priori periculo, sed ex secundo, sic apparet esse indigentia secundi Sacramenti munientis; quantumvis prior ægitudine nondum abierit, quod est per accidens. Confirmatur: quia durante secundo periculo fieri posset, ut evanesceret periculum morbi prioris; adeòque Unctio ministrata hujus intuitu non amplius serviret, & consequenter denuò ministranda foret: ergo similiter, etiam si prius periculum adhuc perseveret.

DICO II. Per se loquendo non peccat mortaliter, qui hoc Sacramentum, etiam data opportunitate, non suscipit. Ita communiter Doctores, contra *Petrum Soto, Viggers & paucos alios.* Ratio est, quòd nec præceptum divinum, nec humanum hæcenus hujus rei extet. Immo Ecclesia prohibet hoc Sacramentum conferri tempore interdicti, cap. *Quod in te, de Pœnit. & Remiss.* quo tamen tempore Pœnitentiam & Viaticum permittit ministrari, quia videlicet eorum susceptio est in præcepto. Docet quidem *Tridentinum sup.* Unctionem habere mandatum Dei; sed intellige, instituentis & volentis, ut sit in Ecclesia, ac ministraretur à Pastoribus; ut patet ex textu. Consuetudo autem non est introducta animo obligatorio, ut communiter Doctores & Practici testantur; sed animo promovendi salutem in tanta indigentia.

Dixi in Conclusionè, Per se loquendo: quia ratione scandali posset omittens mortaliter peccare, præsertim in his regionibus, in quibus non solet omitti. Similiter ratione contemptus, ut docet *Tridentinum sup. in fine cap.* dicens: *Nec verò tanti Sacramenti contemptus absque ingenti scelere & ipsius*

Tt

Spiri-

52.

Quid si periculo pristino accedat novum disparatum.

53.

Non est gravis obligatio suscipiendi hoc Sacramentum.

54.

Secluso scandalo & contemptu.

Quem esse mortalem expresse Tridentini non satis ponderatum à Suarez. Spiritus sancti injuria esse possit. Quæ verba si attendisset Suarez disp. 44. sect. 1. non dixisset, Concilium non determinasse contemptum hujus Sacramenti esse peccatum mortale, sed simpliciter docuisse ipsum non contemni sine peccato: cum doceat expresse ipsum contemni non posse. *Esque ingenti*

scelere, quod utique est, peccatum mortale. Dixi etiam in Conclusionem, *Moraliter*, quia negligens in extremo periculo medium tam utile ad salutem, quando facile potest obtineri, à peccato veniali contra charitatem propriam vix potest excusari.

DISPUTATIO DECIMA.

De Sacramento Ordinis.

ORDO interdum sumitur, ut sit idem quod respectus prioris & posterioris. Secundò atque etiam propriè significat certum inter homines statum seu gradum in Republica. Quo sensu dicitur quis esse Ordinis senatorii, Ordinis equestris &c. Simili etiam sensu in Ecclesia vocatur Ordo clericalis, atque etiam Status religiosi appellantur Ordines. Magis autem ad præsens propositum, idque utilitatè sumitur Ordo pro gradu permanente, sive pro spiritali potestate, quæ ministris Ecclesiæ traditur, ad conficienda vel ministranda Sacramenta, ac præsertim Eucharistiæ Sacramentum & Sacrificium, vel saltem ea quæ proximè vel remotè ad eadem Sacramenta referuntur. Denique sumitur pro certo ritu externo & transiente, quo dicti ministri consecrantur, eisque potestas præfata confertur: qui ritus etiam frequenter & propriè dicitur Ordinatio, & habet Ordinem præcedenti modo acceptum pro effectu. Estque hæc ultima acceptio maximè ad sensum præsentis loci. Unde fit

resurrectionem contulit eisdem potestatem in corpus suum mysticè, quando dedit illis potestatem remittendi peccata, dicens Joan. 20. *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata &c.* Ubi per Spiritum sanctum indicatur gratia per istam Ordinationem collata.

Insuper Apostolus 1. ad Timoth. 4. ait: *Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam* (id est, ipsam formam Ordinationis, ut multi intelligunt, vel potius inunctum divinum, de adolescente Timotheo in Episcopum ordinando, cujus fit mentio cap. 1. ubi dicitur: *Secundum præcedentes in te prophetias*, ut explicat noster *Sabbath, Esaius & alii*) cum impositione manuum presbyteris, id est, coetus seu collegii Presbyterorum. Quo nomine ibi more Scripturæ etiam comprehenduntur Episcopi. Et 2. ad Timoth. 1. ait: *Adpone te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum.* Ubi apparet symbolum sensibile manuum scilicet impositio, & effectu Sacramento proprius per illud collatus, nempe gratia. Frustrà autem hæc verba ad sensum alienum detorquere conati sunt Hæretici: cum ipsa de se satis clara sint, & in sensu Catholico semper ea intellexerit Ecclesia, & in praxi retinuerit.

QUESTIO I.

An in Ecclesia sit verum Ordinis
sive Ordinationis Sacramentum?

NEGAT Lutherus lib. de Captivitate Babylonica c. de Ordine, Kemnitius & quidam alii Hæretici recentiores. Non est tamen ausus negare Calvinus, qui etsi plerisque locis duo tantum Sacramenta admittat, Baptismum videlicet & Cœnam, veluti omnibus communia; alibi tamen agnoscit etiam Ordinationem pro vero Sacramento. Quod etiam faciunt præcipui ex Lutheranis, teste Bellar. lib. de Sacramento Ordinis c. 1.

Allegant etiam aliqui, signanter *Aversa* q. 1. sect. 1. illud Act. 10. *Tunc jejunantes & rames, imponentesque eis* (scilicet Paulo & Barnabæ ceteri Apokoli) *manus, dimiserunt illos.* Ubi (inquit *Aversa*) Apostoli ordinaverunt Paulum & Barnabam, scilicet in Episcopos. Quod necessariò dicendum videtur, ut rectè alioquin Sacramentum Ordinis colligatur ex Scriptura agente de impositione manuum, ac ne alias præcipuus locus ex Episkola ad Timotheum Catholicis in præsentem eripiatur. Aliis nihilominus apparet Paulum & Barnabam ibi non fuisse ordinatos, sed solum dimissos in opus, ad quod à Spiritu sancto erant segregati, cum impositione manuum, veluti quâdam benedictione. Nec videtur creditibile Paulum antè id tempus necdum fuisse Episcopum. Neque ob hoc eripitur Catholicis alia loca à nobis præmissa; utpote in quibus expressa fit mentio gratiæ

Notissimum autem fidei dogma habet, in Ecclesia dari verum & propriè dictum Ordinis Sacramentum. Probatur I. ex Scriptura Lucæ 22. *Hoc facite in meam commemorationem.* Quibus verbis Christus Apostolos constituit Sacerdotes, dando eis potestatem in suum corpus verum. Deinde post